

De conjunctuur van de milieuproblematiek

Milieuproblemen tijdgebonden

De belangstelling voor de milieuproblematiek kent ups en downs. In het begin van de jaren zeventig en aan het eind van de jaren tachtig stond het milieu in het middelpunt van de maatschappelijke aandacht. In de jaren negentig is deze belangstelling duidelijk afgenomen.

Het milieu trekt nu en dan de publieke aandacht. In het begin van de jaren zeventig was de maatschappelijke interesse voor het milieu, onder impuls van het rapport van de Club van Rome, groot. In deze studie werd een somber scenario geschetst bij een ongelimiteerde economische groei.

Kernenergie

Het rapport kreeg veel aandacht, de milieuproblematiek kwam in het brandpunt van de belangstelling te staan. In 1971 en 1972 was het milieu koploper van de ervaren landelijke problemen. Desgevraagd noemde zo'n veertig procent van de kiezers het milieu als een van de belangrijkste landelijke problemen. Daarna ebde de belangstelling weg. In 1997 zette nog maar zestien procent het milieu op de maatschappelijke kaart. Mede als gevolg van discussies rondom kernenergie stijgt dit aandeel in 1981 tot 25 procent. Een jaar later daalt het aandeel tot twaalf procent. Dit percentage blijft bij de verkiezingen in 1986 vrijwel gelijk.

Milieubeleidsplannen

De verminderde belangstelling was niet van lange duur. De politiek ontwikkelde Milieubeleidsplannen, het tweede kabinet-Lubbers viel over de financiering daarvan en het milieu stond wederom fors in de schijnwerpers. In 1989 noemde 58 procent van het electoraat de milieuproblematiek en werd de koppositie ten koste van de werkloosheid weer overgenomen.

In de jaren negentig is de aandacht voor het milieu op zijn retour. In 1994 werd het milieu door zestien procent door het electoraat als een belangrijk probleem gezien. Drie

jaar later, in 1997, is de aandacht voor het milieu verder gedaald. Van de 18-plussers noemt nog maar dertien procent de milieuproblematiek. In de laatste vier kwartalen is dit aandeel vrijwel gelijk.

Kortweg milieu

De milieuproblemen zijn in vier subgroepen in te delen. Acht van de tien antwoorden betreffen milieu in het algemeen, waarvan bijna altijd kortweg 'milieu' wordt genoemd. Vervuiling van lucht, bodem, en water wordt door zo'n vijftien procent vermeld. Natuurbehoud, zoals 'te weinig groen', noemt nog drie procent en overige milieuproblemen twee procent.

Milieuproblemen worden vaker genoemd naarmate het onderwijsniveau hoger is. Een kwart van de hbo- en universitair geschoolden ervaart milieu als een landelijk probleem, tegenover een op de twintig van laagst opgeleiden.

Milieubesef op retour

Niet alleen krijgt het milieu in de jaren negentig minder maatschappelijke aandacht, ook het milieubesef is tanende. Steeds minder personen maken zich zorgen om het milieu, willen daar financiële offers voor brengen of zijn bereid om acties omwille van het milieu te voeren. Zo kreeg de uitspraak: 'lucht, bodem en water zijn zeer sterk verontreinigd' in 1989 instemming van 91 procent. In 1997 is dit percentage gedaald tot 76.

Zeven van de tien personen waren in 1989 bereid om voor een beter milieu meer belasting te betalen, tegenover vier van de tien in 1997. De actiebereidheid is iets minder geslonken. Was in 1989 nog een op de acht personen bereid te demonstreren tegen de verdergaande industrialisatie, in 1997 is dit nog maar een op de elf.

Het ervaren van milieu als een maatschappelijk probleem gaat gepaard met een groter milieubesef. Twee tot drie keer zoveel personen zetten het milieu op de maatschappelijke kaart die hiervoor financiële offers willen brengen dan degenen die hierover nogal terughoudend zijn. Dergelijke verschillen zijn bij de actiebereidheid en vooral de bezorgdheid voor het milieu veel minder groot. ◀

Hans Schmeets en Han Staarink

In INDEX 1999, nr. 1, pag. 11 stond abusievelijk een verkeerde grafiek afgedrukt. Bijgaande grafiek is correct.

Milieubesef naar partijvoorkeur, 1997

